

COMUNICAT DE PREMSA DE SOS PIRINEUS :

REFLEXIÓ SOBRE LA PRIORITZACIÓ DE LES ACCIONS A EMPRENDRE EN ELS PIRINEUS I EN EL CONJUNT DE LA SOCIETAT EN EL PERÍODE POST-COVID 19

En aquests moments greus en què es troba la nostra societat a causa de la pandèmia de la COVID-19, i com a entitat que lluita per evitar les amenaces que planen tant sobre **el medi ambient com sobre les condicions i formes de vida dels Pirineus**, volem impulsar una reflexió ciutadana i per part dels poders públics que es tradueixi en l'inici d'accions polítiques i socials en **l'àmbit pirinenc** i en el **conjunt de la nostra societat**, qualitativa i quantitativament diferents de les adoptades fins ara.

Constatem que actualment existeix un corrent dins de la nostra societat i reflectit en molts mitjans de comunicació, que demanda un **canvi de paradigma**. Ara molt més majoritari del que era abans. Des de sempre s'han escoltat veus que han clamat en aquest sentit demanant que hi hagi més harmonia entre els propis éssers humans i entre ells i el Medi Natural i el Medi Ambient, tot i que fins ara sense massa èxit. Creiem arribat el moment que aquest moviment agafi cos i **es materialitzi en compromisos concrets i accions efectives**.

Malgrat els molt greus errors de previsió i de manca inicial tant de medis de protecció personal -especialment en el personal sanitari - com de respiradors pels afectats i d'altra material bàsic i crític per fer front a la pandèmia, com a col·lectivitat hem estat capaços de reaccionar davant d'ella donant mostres clares de solidaritat, maduresa, responsabilitat i capacitat d'organització. Per tal d'evitar, en el futur, les mateixes equivocacions i tantes víctimes, sobretot en residències de gent gran, hem de recalcar la importància de **tenir indústries en el nostre país** que ens proveeixin de **materials considerats estratègics** tant sanitaris com de qualsevol mena. Però, dissortadament, també **la humanitat s'enfronta a problemes molt més greus i existencials** com són, entre d'altres, el canvi climàtic, el gran nombre d'espècies en perill d'extinció i l'esgotament dels recursos disponibles. Si no fem res, els propis humans com a espècie també tindrem una data de caducitat, més propera del que potser pensem, que s'anirà acostant de manera inexorable, hipotecant el dret a un futur digne de les següents generacions.

Per tot això, des de SOS Pirineus defensem i reclamem un **nou model de societat**, basat en els trets essencials de la pervivència com a col·lectivitat per tal es converteixi en més igualitària, solidària i dotada d'uns **bons serveis bàsics com a eix fonamental** i en la que es **preservi la qualitat de l'entorn**.

1. Un nou model social i econòmic:

La crisi sanitària del COVID-19 ens està demostrant, un cop més, que el capitalisme no és un sistema econòmic que garanteixi una vida digna per a totes les persones.

L'epidèmia arribava al Pirineu i, amb ella, marxaven moltes treballadores de temporada que, veient-se afectades per ERTOS, no tenien altre remei que tornar a casa seva. A la vegueria de l'Alt Pirineu i Aran, **un 21,7% dels llocs de treball s'han vist afectats per ERTOS**, essent l'Alt Urgell i la Cerdanya les comarques més afectades. Les xifres se situen prop de la mitjana de Catalunya, amb un 22,4%. **Són** alguns dels sectors més afectats per expedients d'aquest tipus l'hostaleria i les activitats esportives -tots dos dominants al territori-, entre d'altres. Alhora, arribaven també moltes famílies que venien de la capital a gaudir d'un confinament més agradable a les seves segones residències, sense preocupar-se de com la seva arribada afectaria a la realitat pirinenca i a les persones que hi viuen i hi treballen. Aquests fets ens donen un escenari per a plantejar la situació en que es troba el nostre territori.

Estem veient, aquests dies, com el personal sanitari realitza jornades inhumanes en condicions que estan molt lluny de ser les idònies. A banda de reconèixer-los el mèrit, cal denunciar que no són herois, sinó treballadores en condicions precàries la culpable de les quals n'és la mala gestió de l'Administració. Si el sistema sanitari públic ja ha estat, des de fa anys, retallat pels nostres governs, la falta de personal i material sanitari evident a tot el Principat (on un 55% dels llits d'hospital es troben en mans privades i dels quals tan sols un 5% han estat cedits per a ús públic dins l'estat d'alarma, segons dades de COS Sanitat) és molt més notable en un territori altament afectat pel despoblament com són els Pirineus. En són exemples **l'hospital de Cerdanya, amb només 6 llits amb capacitat d'aïllament, o l'hospital de La Seu, amb tan sols 3 respiradors. No hi ha, a més, ni una sola unitat d'UCI.**

Retallades a part, la manca de personal sanitari també respon al que podríem anomenar cercle viciós del despoblament. **Aquesta crisi ha fet aflorar el conjunt de problemàtiques i mancances que arrosseguem als Pirineus.** És una realitat, per exemple, la falta de professionals especialitzats que es vulguin instal·lar al nostre territori, doncs no se'ls donen les condicions òptimes, mentre les universitats catalanes estan plenes d'estudiants de medicina que es graduen any rere any. La desigual distribució dels professionals a Catalunya comporta una infradotació endèmica a la regió sanitària de l'Alt Pirineu i Aran, que compta amb el percentatge més baix de professionals sanitaris de tot el Principat (0,83% enfront del 66,4% a la RS Barcelona) i el percentatge més baix de professionals per habitant: (5'53 professionals per cada 1.000 habitants, enfront dels 14'55 a la regió sanitària de Barcelona o els 14'15 al Camp de Tarragona). Un percentatge que no és justificable per les diferències demogràfiques, doncs l'Alt Pirineu i Aran és el territori amb el 2n índex d'envelliment i el 1r de sobreenvelliment al Principat (l'índex d'envelliment és de 157,6 a l'Alt Pirineu i Aran i 124,3 a Catalunya i el de sobreenvelliment és de 20,7 a l'Alt Pirineu i de 17,1 a Catalunya)

El sanitari no és l'únic sector empobrit al nostre territori. A nivell educatiu destaca la falta de centres públics de formació universitària, cosa que provoca èxode juvenil, doncs aquest sector de la població es veu obligat a marxar a les grans ciutats a cursar els seus estudis i, en molts casos, no tornen a causa de les mancances esmentades. Trobant-nos en territori

rural, destaca també la falta d'inversió en recerca relacionada amb el sector primari. Som l'únic territori del Principat sense cap centre de recerca, desenvolupament i innovació en aquest sector, essent el més proper el del Solsonès, dedicat exclusivament a l'àmbit forestal

Si ho ajuntem tot **tenim un territori on, cada cop més, la gent només hi ve a gaudir del temps de lleure però no s'hi queda a viure**. És evident, doncs, que l'actual model econòmic crea inestabilitat laboral, desigualtat en l'accés als recursos públics i centralisme demogràfic, amb el despoblament de les zones rurals que això comporta. I està clar que no genera riquesa. La majoria d'activitats lligades al turisme creen llocs de treball de temporada i ens deixa amb la renda anual mitjana més baixa de tot el Principat, estant actualment en els 8300€ (un 40% per sota la mitjana de Catalunya).

Per això reivindiquem que **cal preservar un territori de tant valor patrimonial i cultural**. Que cal buscar, de forma col·lectiva i planificada, un model socioeconòmic que no es basi en el turisme i en la construcció, apostant per una economia planificada destinada a cobrir les necessitats de les seves habitants, que posi la vida al centre i giri entorn del que és bàsic, com ho és la salut i la recerca mèdica, o un ensenyament públic i de qualitat. Sense deixar de banda l'activitat cultural, tant afectada també en temps de confinament i tant essencial per al nostre desenvolupament intel·lectual i psicològic, o l'esport, que cal potenciar com a mitjà de salut i d'oci, i no com a negoci. En definitiva, reivindiquem que cal lluitar pel Pirineu que volem per a les nostres filles.

2. Afectació del Covid-19 a l'economia

El confinament està afectant de manera molt intensa l'economia local dels Pirineus, una economia ja de per si fràgil i altament dependent. Al llarg de les darreres **dècades l'estructura econòmica del Pirineu ha experimentat un canvi radical** que s'ha vist reflectit en una pèrdua progressiva del pes del sector primari i un important creixement del sector serveis i, més especialment, del turisme. Segons dades d'Idescat el 84% de la població ocupada de l'Alt Pirineu i Aran treballava al sector serveis al 2019, sis punts percentuals per sobre de la mitjana de Catalunya, mentre que a la indústria aquest percentatge era del 8%, exactament la meitat que la mitjana catalana. Per altra banda, al 2018, els establiments turístics de l'Alt Pirineu i Aran (hotels, turisme rurals i càmpings) sumaven 38.814 places, un 7% del total de places de Catalunya. Tenint en compte que la població de la regió representa menys de l'1% del total de la població de Catalunya, es fa patent fins on arriba el nivell d'especialització turística dels Pirineus. I encara més, segons el darrer cens d'habitatges de 2011, el 42% dels habitatges de l'Alt Pirineu i Aran són segones residències, front a un 12% de mitjana a nivell català.

Aquesta especialització vers al turisme – fins i tot, en alguns municipis es podria parlar de monocultiu – ha portat una important **pressió sobre el medi, l'habitatge i els serveis**. Això s'ha traduït en una **dependència gairebé absoluta** dels ingressos provinents dels visitants que, en una situació com la que estem vivint actualment, col·loca l'economia dels Pirineus en una posició especialment vulnerable. L'aturada ha impactat de ple en els negocis de turisme rural, que han hagut de tancar com a conseqüència directa de les mesures de

confinament. Atès que l'estructura turística dels Pirineus està formada, majoritàriament, per micro i petites empreses, algunes d'elles de marcat caràcter familiar, el tancament dels negocis, amb la Setmana Santa per mig, representa un fort impacte econòmic.

L'altre col·lectiu fortament afectat per l'aturada són **els productors locals, que pateixen el tancament dels seus principals canals de comercialització com són les fires i mercats setmanals**. A això se li afegeix l'aturada de les comandes de botigues i restaurants, en un moment que, per a molts, és l'època de major producció de l'any. Com a resposta, s'han generat iniciatives conjuntes entre els productors per impulsar la venda a domicili i pal·liar, d'aquesta manera, l'efecte de la crisi. Però tot i això, molts han hagut de llançar part de la producció i han patit pèrdues que posen en perill explotacions ja de per si molt fràgils.

En definitiva, **la crisi del COVID-19 fa més patent que mai la debilitat econòmica dels Pirineus** i la seva dependència de l'exterior. En una regió rica en recursos naturals aquesta vulnerabilitat ens hauria de fer reflexionar sobre quin model social i econòmic volem i sobre com avancem cap a un nou model que posi veritablement al centre a les persones i l'ecosistema enlloc de prioritzar la riquesa per a uns pocs a costa del empobriment dels recursos de tots.

És per això que **apostem per obrir una reflexió adreçada a trobar solucions compartides per donar resposta a totes aquestes problemàtiques**. Un model que passa, entre d'altres temes per:

- Potenciar el comerç local i de proximitat dins del conjunt del principat i la Catalunya Nord, per exemple, promovent xarxes de comercialització dels productes que es produeixen al Pirineu per fer arribar els productes als consumidors més enllà de les comarques pirinenques.
- Promoure el sector primari,
- Dotar-nos d'infraestructures i serveis públics que responguin a les necessitats del territori,
- Afavorir les connexions d'internet de banda ampla a tot el territori,
- Ser capaços d'organitzar les pròpies activitats industrials i artesanes, amb criteris sostenibles i adaptades al territori.

3. Recursos i residus:

Les explotacions dels recursos geològics. La mineria

Nosaltres **som partidaris de l'explotació racional de tots els recursos geològics**, dels sòlids (com els minerals i les roques), dels líquids (com l'aigua o el petroli) i dels gasosos (com l'aire o el gas natural). Aquesta explotació racional, es la que s'hauria de dur a terme en tots els indrets pirinencs i a tot els arreu del món. Creiem que la mineria ha de ser respectuosa amb el medi natural (alhora de fer les explotacions) amb el medi ambient (alhora de fer la transformació dels productes explotats) i amb el medi social (amb els treballadors i amb les comunitats veïnes). Això suposa que no es pot obrir cap explotació minera si abans no s'ha efectuat cap estudi integral de les afectacions sobre cap aspecte del Medi. És a dir, si no s'ha efectuat cap estudi d'impacte ambiental exhaustiu, amb la plena y total acceptació del territori, a través dels seus legítims representants: Ajuntaments,

Consells Comarcals, Sindicats, Associacions reconegudes. I amb la participació de les entitats científiques i altres associacions de defensa del territori.

Ara, en relació a les explotacions mineres, **hem patit la pressió a diferents indrets dels Pirineus d'intents d'explotació**, lligats sovint (com al Pallars Sobirà) a clares xarxes de corrupció internacionals. Aquestes explotacions podrien provocar una greu contaminació irreversible. També, en altres llocs, com a l'Empordà, s'han demanat explotacions; volem manifestar el següent

Estem en contra de la utilització del nostre territori per part dels interessos especulatius, per part de societats vinculades a entitats de més que dubtosa pertinença a xarxes internacionals, relacionades amb paradisos fiscals, com és el cas de la present mineria d'Or i de Wolfram, a diferents indrets dels Pirineus catalans (Alt Aneu) i Occitans (Salau). Inclòs, ja estem en contra de les seves prospeccions de reconeixement, per les agressions que poden portar al Medi Natural, tal com vam fer esment a les Al·legacions presentades al seu moment. Tanmateix, i per la mateixa raó, estem en contra de les possibles explotacions de cobalt al municipi del Baix Pallars, tal com vam fer constar a les consideracions que vam presentar al seu moment. Tot això, partint del nostre coneixement de la minsa quantitat del contingut metàl·lic en aquests indrets.

També estem en contra de les possibles explotacions d'Or a la Vall de Ribes, on aquest metall es presenta acompanyat d'arsènic (amb el mineral Arsenopirita) la qual cosa podria comportar una més que probable contaminació dels aqüífers i de les aigües superficials. I tot això, a més si considerem que aquestes propostes van lligades a empreses de dubtosa viabilitat

Tanmateix, estem en contra de les explotacions de talc a cel obert, a diferents indrets de l'Alt Empordà, tant per raons de viabilitat com d'atemptat contra el Medi Natural. En aquest cas no veiem el capital de les empreses lligat a cap mena de xarxa corrupta. Sabem que procedeixen de grups econòmics del propi Empordà. Per aquesta raó no estem en contra de les explotacions subterrànies si es fan ben fetes i sota un estricte control de la societat del seu impacte ambiental, extern i intern dels aqüífers; si que ho estem en contra de les realitzades a Cel Obert.

Cal tenir present que **qualsevol explotació i obra pública a cel obert pot generar pols, la qual cosa pot provocar afeccions respiratòries**.

Per altra banda, estem en contra de la utilització de tots els recursos geològics si abans el territori no ha donat la seva total aprovació. Així, estem en contra de l'ús excessiu de l'aigua, un recurs geològic important, de cara a la fabricació de neu artificial

Reciclatge i màxim reaprofitament dels recursos

Nosaltres estem a favor d'una utilització integral de la denominada Mineria dels Reciclatges. Això ha de començar amb una bona classificació dels residus, i amb la reutilització, el més integral possible, dels productes reciclats.

4. Canvi climàtic- energies renovables:

La COVID-19 ha posat, com mai, en evidència la **relació que hi ha entre salut i preservació de l'entorn**, enfront de la contaminació extrema a la qual ha arribat la societat actual.

Fins ara s'ha primat el guany ràpid i depredador de l'entorn. Ja ningú, en el seu sa judici, qüestiona la relació entre augment de contaminació i afectació de la salut, entre elles les malalties respiratòries en les grans zones industrials, com ara s'ha demostrat amb la **gran l'afectació de la COVID-19** en totes aquelles **persones amb malalties** pulmonars i oncològiques causades, en molts casos, **pels alts índex de contaminants** provocats pel transport i les indústries.

Tot i que no seria el cas dels Pirineus, sortosament menys afectats pels contaminants, cal **anar amb compte amb qualsevol impacte** que provoqui uns canvis que poden afectar-los seriosament. Tal és el cas recent de la proposta de la Incineradora de Cercs.

Hem d'entendre els Pirineus com un gran pulmó verd que contribueix a mantenir l'equilibri dels gasos d'efecte hivernacle que provoquen l'augment de temperatura del Planeta. En conseqüència cal evitar l'excés d'urbanització, infraestructures d'esquí, obertures de mines a cel obert, polígons industrials innecessaris o grans infraestructures com autopistes o macro-línies elèctriques per tal de preservar els Pirineus de la desforestació, transformació antròpica dels relleus causants de l'acceleració dels processos geològics i el desequilibri dels ecosistemes.

Estem en **situació d'emergència climàtica** i cal buscar unes diferents formes de viure que acabin amb les emissions a l'atmosfera, **fent prevaler les energies netes** per sobre de les contaminants. Es necessària una incentivació i per tant, també, l'extensió en els Pirineus d'aquestes fonts d'energia tant importants com l'energia solar, eòlica i geotèrmica.

Cal evitar que el canvi climàtic afecti als Pirineus en els augments de T previstos d'entre 1,4º a l'hivern i 2º a l'estiu i en la disminució de precipitacions d'entre 3,8% a l'hivern i d'un 9% a l'estiu (segons dades del 3er Informe del C.C. a Catalunya en les seves projeccions de futur per l'interval 2031-2050 – veure quadre adjunt-) que causarien afectacions en la flora, fauna i augmentarien les possibles epidèmies i/o pandèmies per transmissió a través diversos organismes importats d'altres indrets més càlids.

És molt important que **aquesta lluita sigui també feta des de la pròpia gent dels Pirineus**, per preservar-los tal com són ara. Que el guany immediat mai no ens faci perdre de vista els guanys futurs!!

(Fonts: 3er Informe sobre Canvi Climàtic a Catalunya)

Resultats: projeccions (2031-2050) de variacions de temperatura i precipitacions					
VARIACION S	Hivern	Primavera	Estiu	Tardor	Anual
Pirineu Tº:	1,4(0,9/2,1)	1,4(0,6/2,5)	1,9(0,6/2,8)	1,8(0,8/2,3)	1,6(0,9/2,2)
PPT%:	-1,8(-11/22,5)	-8,4(-24,4/5,8)	-9,0(-24,3/8,2)	-9,3(-25,4/0,7)	-5,3(-16,-/1,2)
Catalunya :					
Tº:	1,3(0,8/2,1)	1,2(0,5/2,4)	1,8(0,7/2,6)	1,7(0,7/2,2)	1,4(0,9/2,0)
PPT % :	-3,8(-28,2/20,7)	-10,7(-31,4/4,0)	-10,2(-28,1/9,8)	-9,4(-27,5/4,7)	-6,8(-22,-/0,7)

Aquestes dades ja ens apunten cap a un greu problema ambiental que condicionarà qualsevol planejament de futur envers els Pirineus, sobretot pel que fa a la idoneïtat de fer inversions en les pistes d'esquí o altres equipaments col·laterals.

En quan als possibles, que no probables, JJOO d'hivern 2030 ens trobaríem immersos en una greu contradicció degut a l'augment del consum energètic i de les emissions de gasos hivernacle per l'increment del transport, sobretot aeri. Hi hauria diversos problemes com una alta incertesa de nevades en el moment adequat, així com l'elevació de la cota de neu i l'anarquia en les temperatures, l'alt risc de sequera que aleshores provocaria dificultats d'innivació artificial per prioritzar l'aigua de boca. També caldrà valorar l'oportunitat o no de fer inversions en aquests esdeveniments en un moment en que degut a la COVID 19, o bé per una altra futura pandèmia, se'ns farà necessari invertir en altres sectors prioritaris com el sanitari o en la recuperació econòmica d'empreses productives o del sector de la hostaleria. A tot això caldria afegir, la incertesa de la promesa de no augmentar les edificacions i les infraestructures olímpiques.

5. Transports i Medi Ambient

Estem decididament a favor dels transports públics (inclòs si són arrendats a companyies) en contra dels transports privats unipersonals o no. Això pot servir per millorar la qualitat de vida eliminant alhora una contaminació del nostre aire, fet que com s'ha vist ha afavorit a altres indrets l'entrada del coronavirus a les persones que viuen en ambients contaminats, com no és el cas dels Pirineus. Però per evitar que s'arribin a contaminar, hem de posar les mesures adequades ja des d'ara

Per tant estem a favor d'eliminar al màxim l'impacte produït pels transports personals, ja que estem a favor dels transports col·lectius (millor públics) per tal d'eliminar al màxim la contaminació produïda. En aquest sentit, estem totalment a favor d'incrementar els transports col·lectius per les nostres comarques, com per arreu del nostre país. Aquesta millora passa per una racionalització total dels transports públics a tot els Pirineus.

Cal **potenciar totalment els transports públics a tots els indrets pirinencs**, amb la missió d'eliminar al màxim l'ús dels vehicles propis, generalment unipersonals o bipersonals. Així, creiem que s'han de potenciar al màxim les xarxes de transports i fem nostres els objectius de la **Plataforma pels transports Públics dels Pirineus** (coordinada per SIGMADOT, un dels col·lectius que integren SOS PIRINEUS). Algunes d'aquestes demandes, pels Pirineus, considerant aquests amb tot el seu àmbit territorial, es poden concretar així:

- Millora total i modernització absoluta de la línia r3, la qual s'hauria d'integrar a la xarxa dels ferrocarrils de la generalitat, com ja està la línia de la pobla. En aquest sentit reclamem torni a arribar fins a Puigcerdà, cosa que actualment no fa.
- Millora i increment dels serveis a la línia de la pobla, ja transferida a la generalitat i als FFCC
- Millora de la línia d'Osca a Canfranc, com a eix vertebrador dels transports a diverses comarques d'osca, integrants dels pirineus
- Millora i modernització de les línies dels trens que s'utilitzen a les comarques de la Catalunya Nord, com la línia de Foix a la Tor de Querol. O la línia del tren

groc, de tor de Querol al Vallespir. I també la línia del tren roig, que circula per la Fenolheda

- Millora de les carreteres, a tota la xarxa pirenaica. I alhora, millora dels transports públics, amb servei tots els pobles, ja siguin línies deficitàries o no
- Millora dels camins, per anar a peu o amb mitjans no motoritzats, d'uns pobles als altres. Això, evidentment contribuirà a millorar la salut personal i pública dels nostres ciutadans

Allà on, motivada per de la pandèmia, s'ha aturat la contaminació i ha minvat la petjada humana ha tornat a rebrotar la vida . **Això es tradueix en una millor salut del planeta i de la humanitat que ens protegeix contra futures pandèmies.**

És per tot això que **EXIGIM** a les **diverses administracions** un replantejament de **model de societat** que englobi totes les reflexions dels diferents temes tractats en aquest comunicat, tant a nivell dels Pirineus com a nivell de tot el planeta. Som conscients que aquest canvi no es pot produir d'un dia per l'altre i que **s'ha de fer de manera gradual**, per tal de preservar les feines que el model actual genera, alhora que se'n creen de noves dins d'un nou esquema, que reclamem. Les circumstàncies que estem vivint, però, mostren amb cruesa que s'ha arribat al punt d'inflexió d'un model esgotat i que urgeix posar els fonaments d'un de nou. Cal assegurar que la transició es faci de manera sostenible pels implicats i afrontar el futur pròxim amb valentia, fent visibles els canvis en un horitzó d'anys i ja no de dècades, doncs creiem ja s'han esgotat totes les pròrrogues possibles.